

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Nostiko euro hintoja? Hintojen todellinen ja koettu nousu

Studia Monetaria
Samu Kurri

Käsiteltäviä aiheita

- ◆ Koettu inflaatio ja kuluttajien hintatietoisuus
 - Koettu inflaatio 1996-2006
 - Kuluttajatutkimuskeskus
 - Kuluttajabarometri
- ◆ Kuluttajahintaindeksi – mikä se on?
 - Korin kuvaus, painojen kuvaus
 - Keskimääräiset hinnat ja yksittäisten tuotteiden hinnat
 - Esimerkkejä erilaisista hintakehityksistä

Miksi hintatietoisuus on tärkeää?

”Rationaaliset kuluttajat tekevät rationaalisia päätöksiä”

◆ Suomeksi:

- Kuluttajat tietävät tuotteiden (palveluiden) hinnat ja laadun
- Valitsevat tällä perusteella itselleen parhaan tuotteen (palvelun)

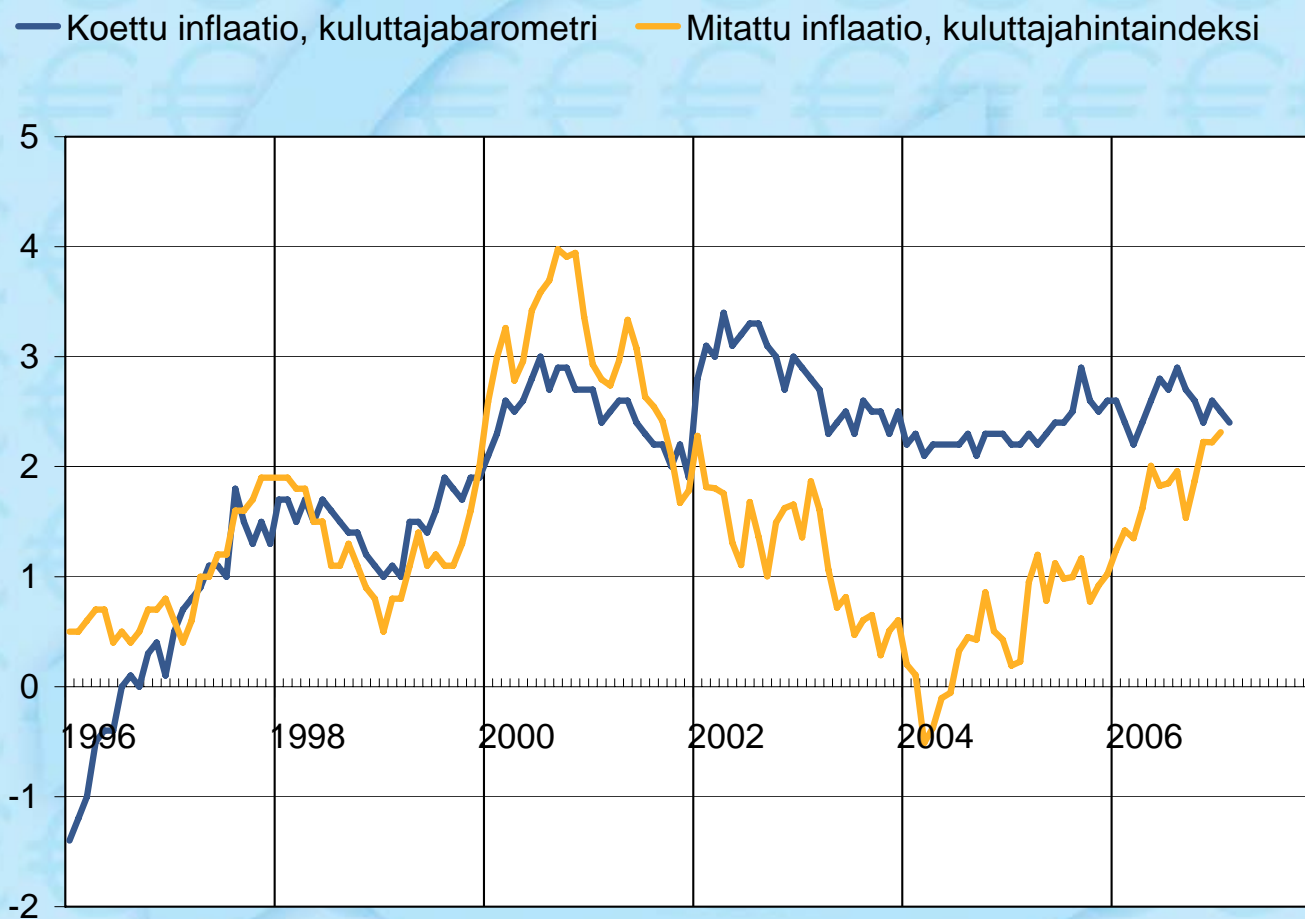
◆ Ei pidä useinkaan paikkaansa

- Informaation haaliminen työlästä ja aikaa vievää
- Osittainen rationaalisuus: tehdyn työn pitää olla kannattavaa

◆ Rahailuusio

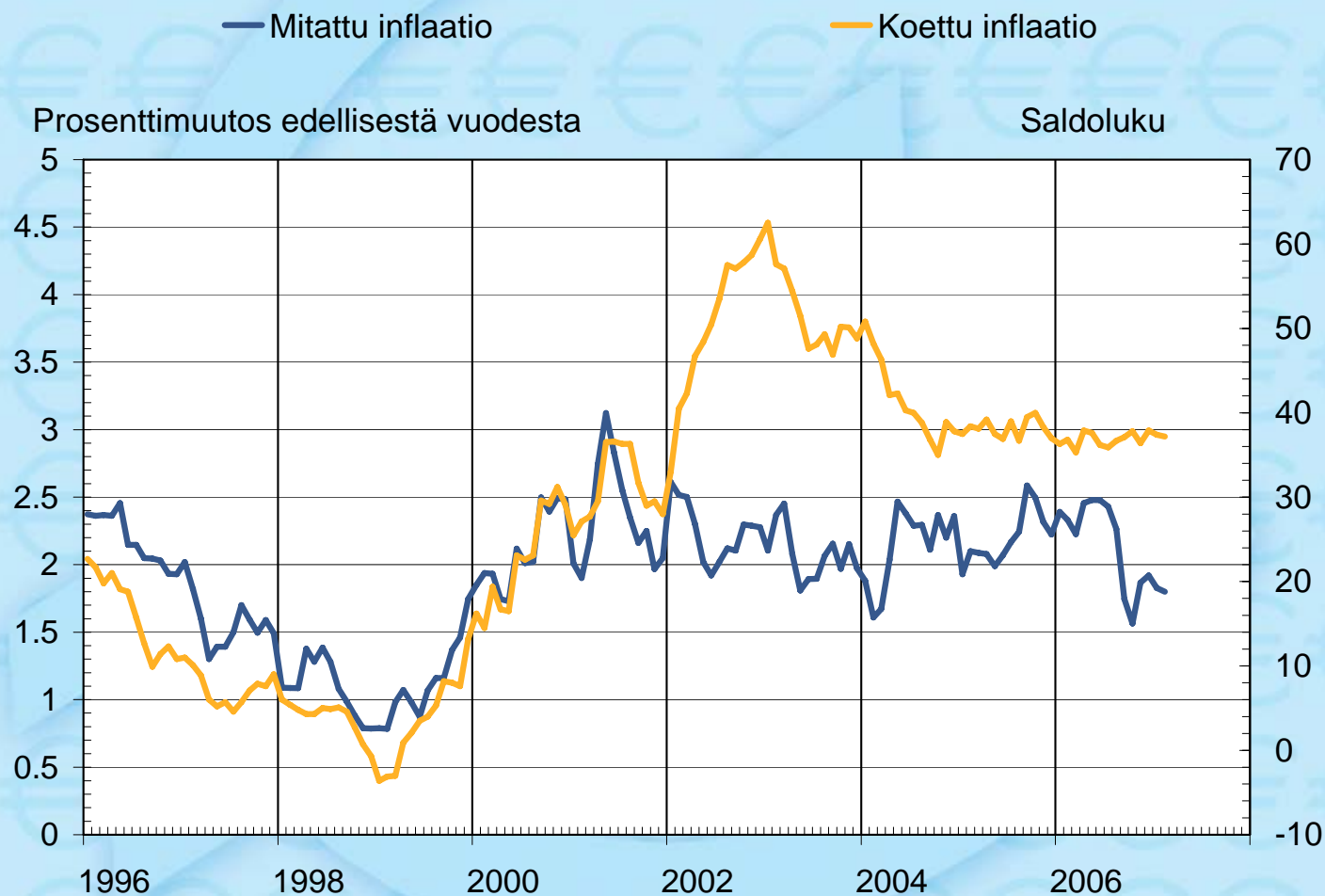
- Päätökset eivät pohjautu reaalisiin hintoihin, vaan myös nimellisillä hinnoilla on vaikutusta
- Nimellinen vs. reaalin palkka
- Psykologiset hinnat

Mitattu ja koettu inflaatio Suomessa...

Lähde: Tilastokeskus.

... ja euroalueella keskimäärin

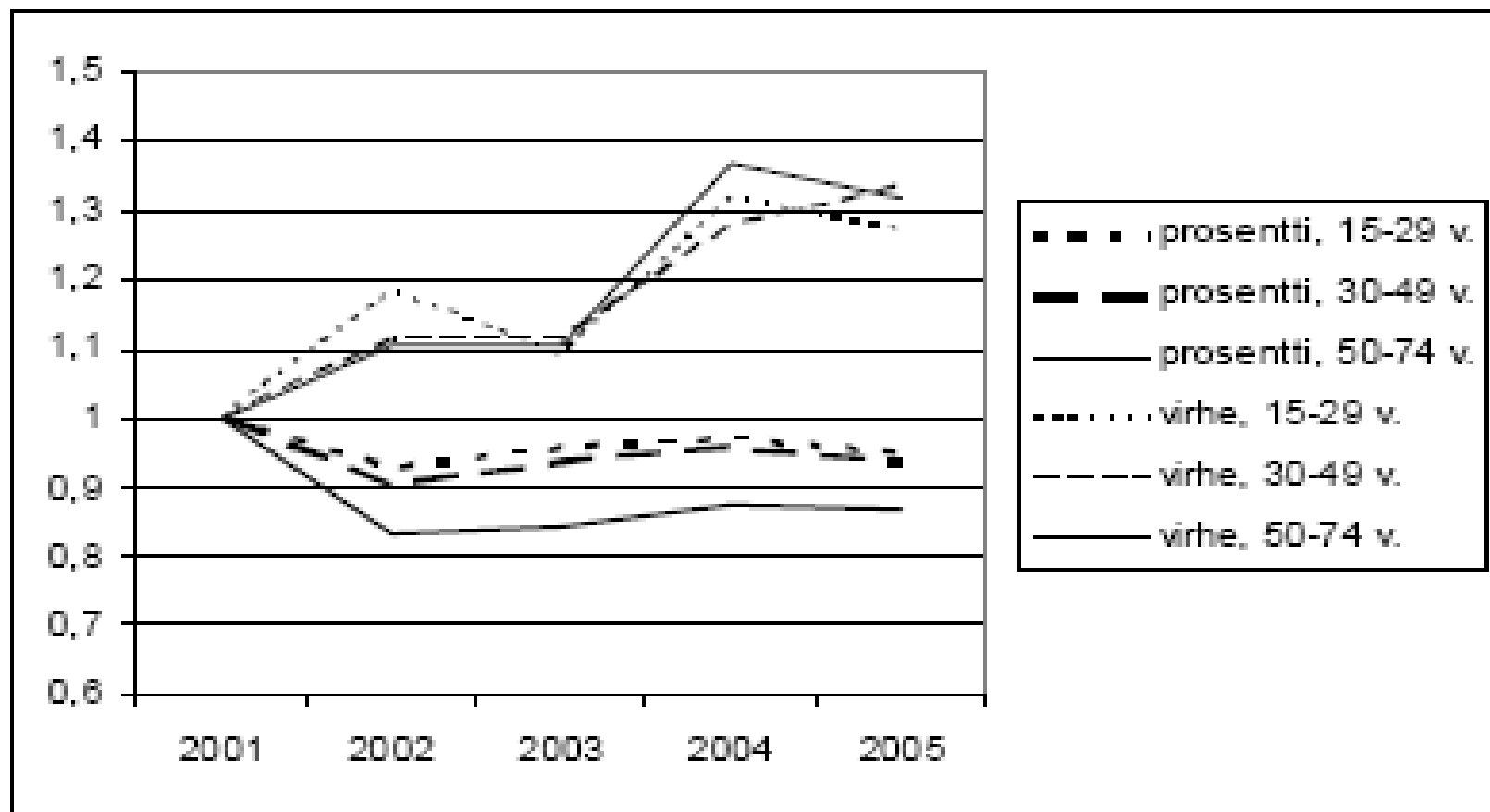

Lähde: Eurostat.

Suomalaisten(kin) hintatietoisuus heikentynyt euron myötä

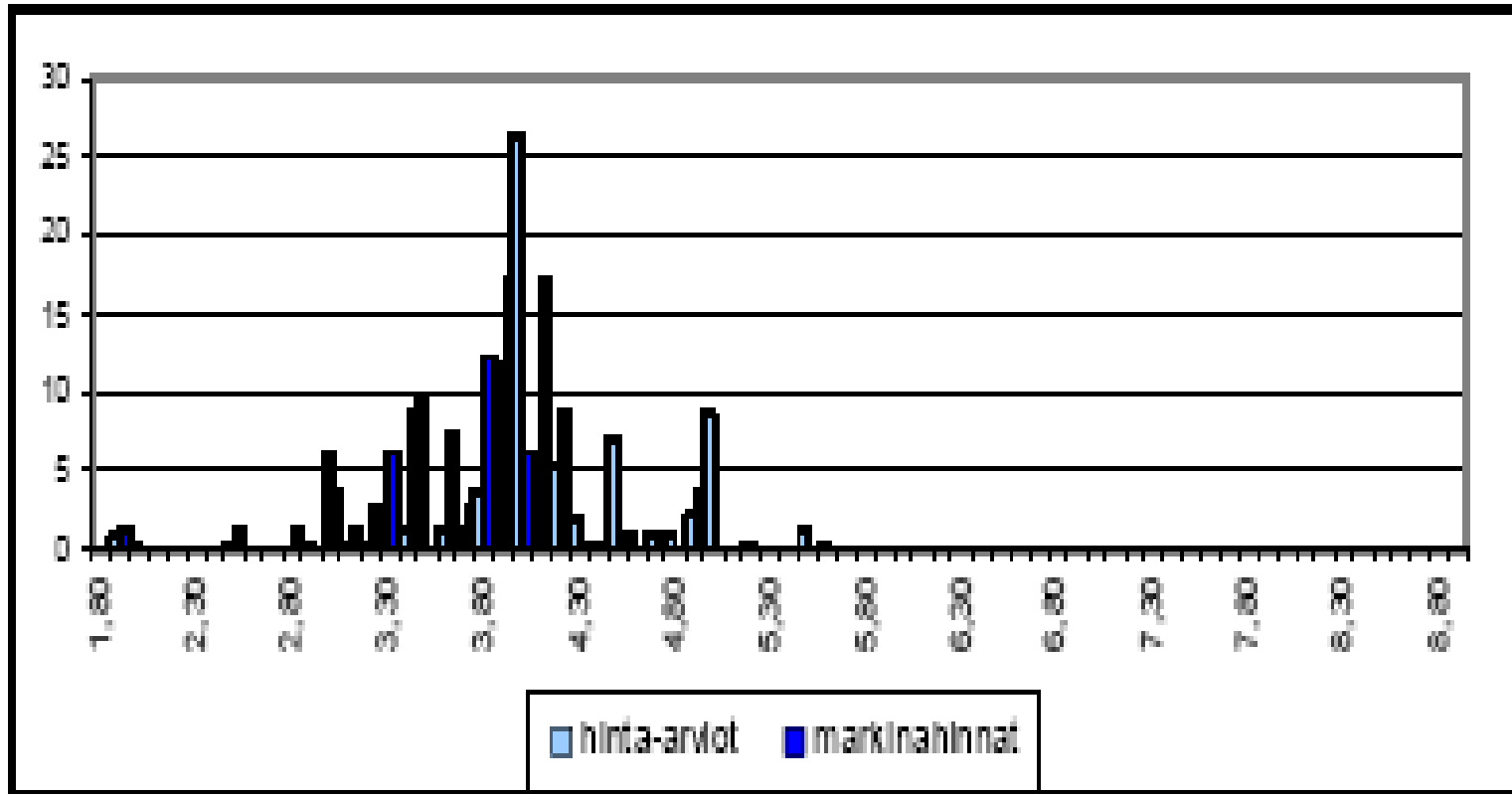
- ◆ Kuluttajatutkimuskeskuksen tutkimukset
 - 2001-2005, 2007 ei vielä julkaistu
- ◆ Hintatietoisuus ja hintakäsitys
 - Neljä elintarviketta: mitä maksaa?
 - 1l maitoa, Sininen lenkki, Juhlamokka,...
 - Osaako henkilö sanoa minkäänlaista hintaa?
 - Kuinka paljon arvioitu hinta poikkeaa todellisesta?

Vastausprosentti ja vastausvirhe ikäryhmittäin

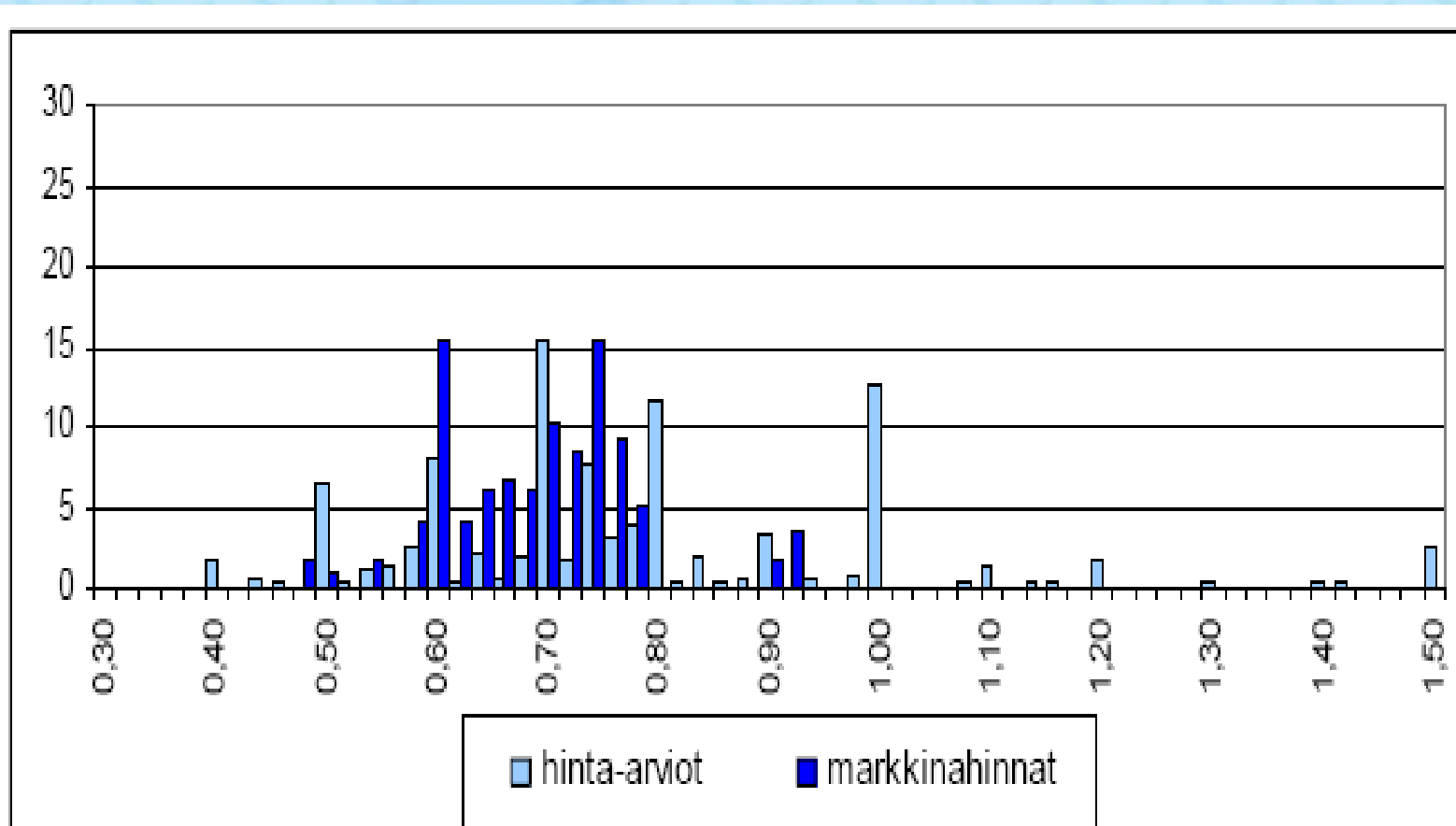
Lähde: Aalto-Setälä ja Nikkilä (2005)

Maitolitrin hinta 2001

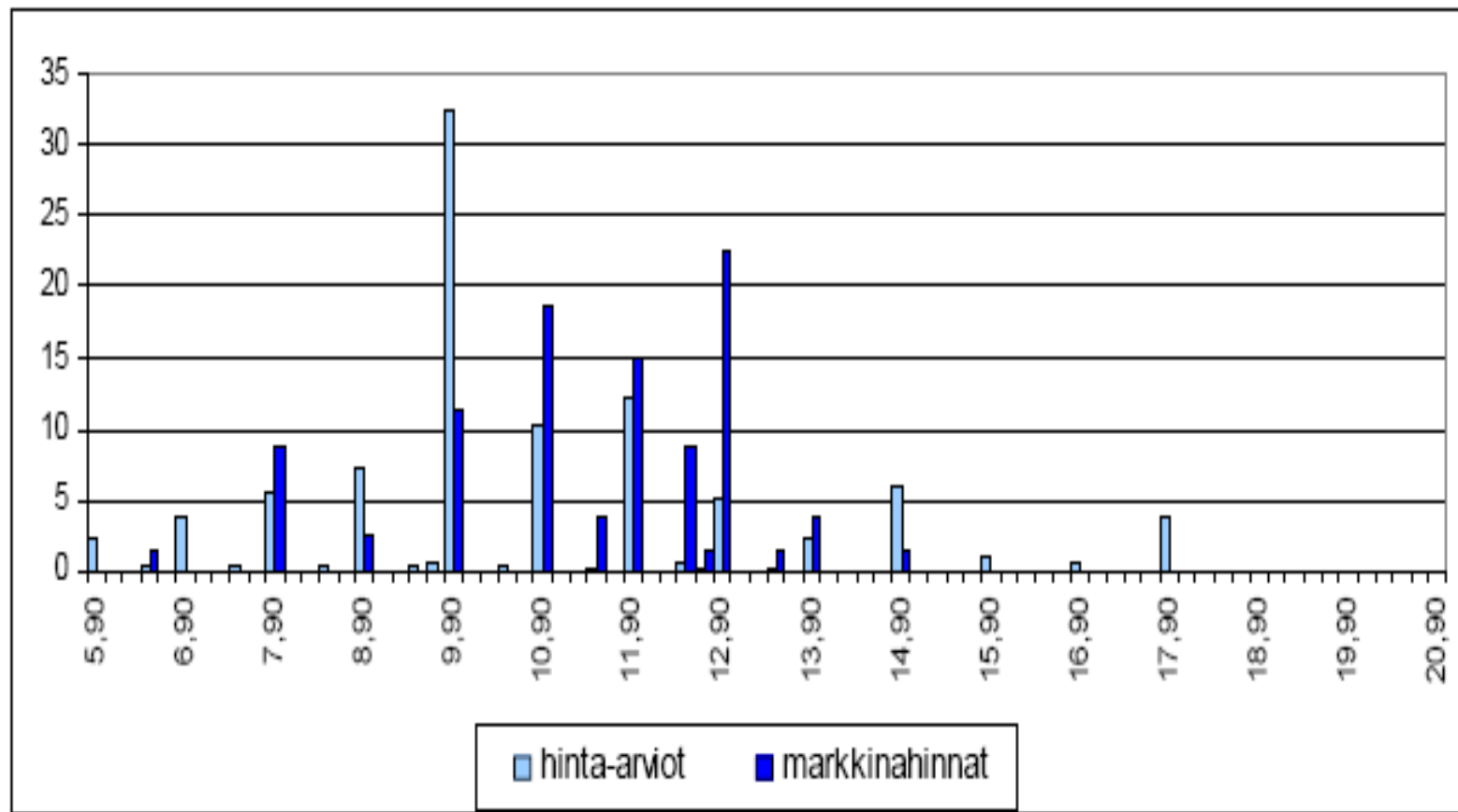
Lähde: Aalto-Setälä ja Nikkilä (2005)

Maitolitrin hinta 2005

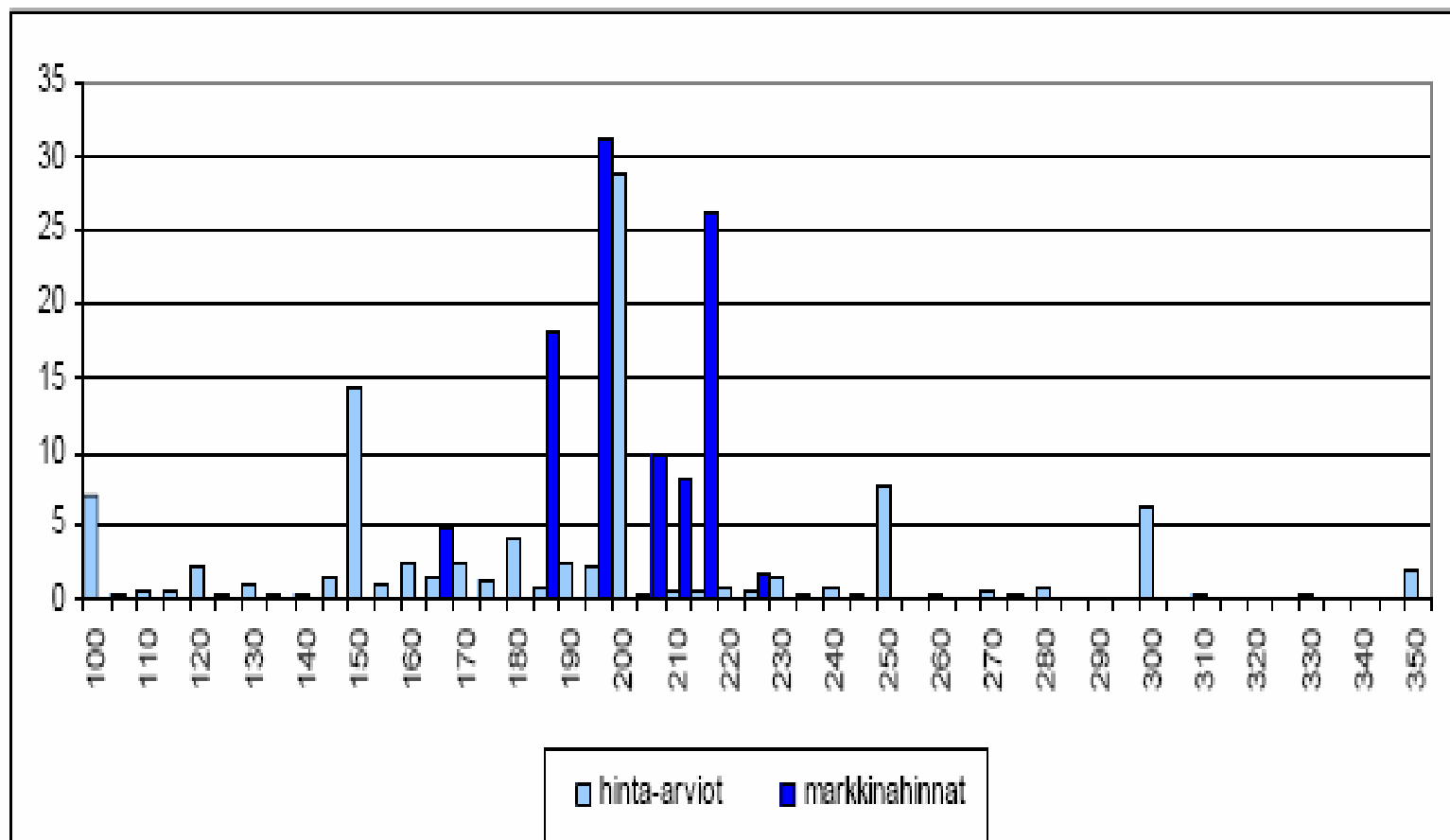
Lähde: Aalto-Setälä ja Nikkilä (2005)

Sinisen lenkin hinta 2001

Lähde: Aalto-Setälä ja Nikkilä (2005)

Sinisen lenkin hinta 2005

Lähde: Aalto-Setälä ja Nikkilä (2005)

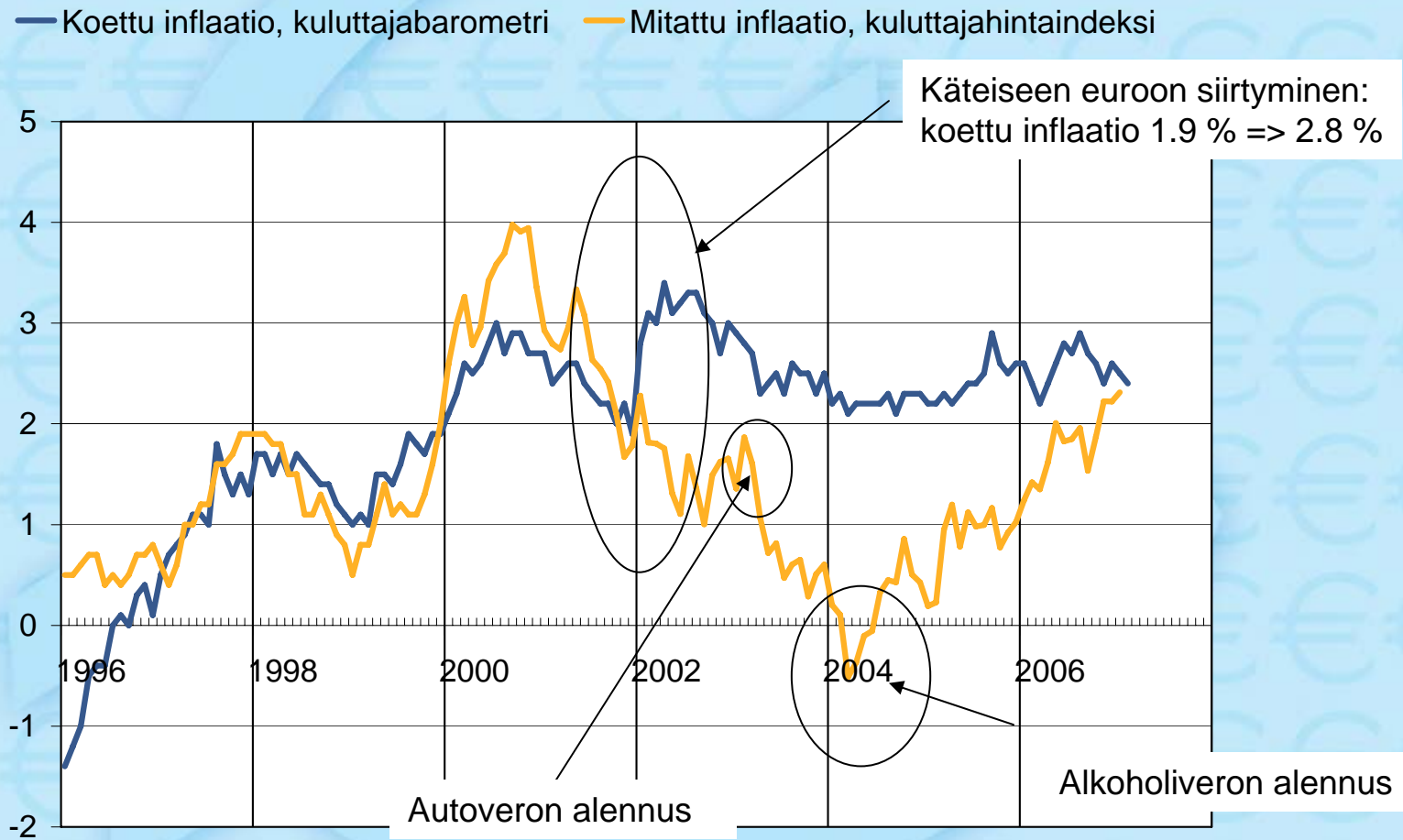
”Mikä ennen maksoi markan maksaa nyt euron”

- ◆ Pätee Kuluttajatutkimuskeskuksen esimerkkien valossa vain kuluttajien hintakäsityksissä, ei todellisissa hinnoissa
 - Todelliset hintajakaumat varsin tiiviitä, jopa muutaman sentin välein
 - Kuluttajien arvioimissa hintajakaumissa erot jopa 50 senttiä

Miten koettua inflaatiota mitataan?

- ◆ Tilastokeskuksen kuluttajabarometri, kuukausittainen
- ◆ Vastaajat ikäryhmästä 15-74, ja koko maasta
- ◆ Otos 2200, tästä vastauksia reilulta 1500 henkilöltä
- ◆ Koetusta inflaatiosta kaksi kysymystä:
 1. Millä tasolla kuluttajahinnat ovat nyt verrattuna tilanteeseen vuosi sitten?
 2. Montako prosenttia kuluttajahinnat ovat muuttuneet viimeisen vuoden aikana?
- ◆ Vastaavat kysymykset myös odotetusta inflaatiosta

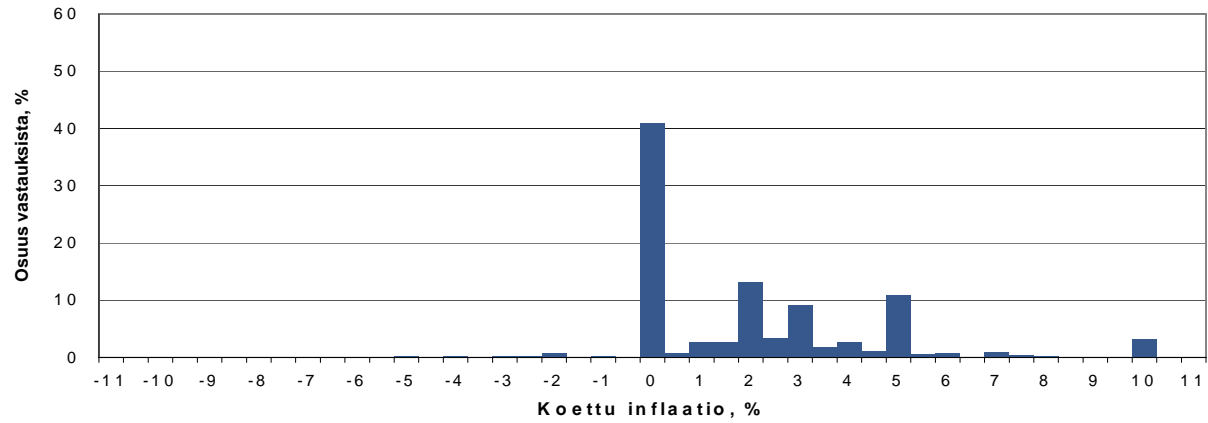
Mitattu ja koettu inflaatio Suomessa

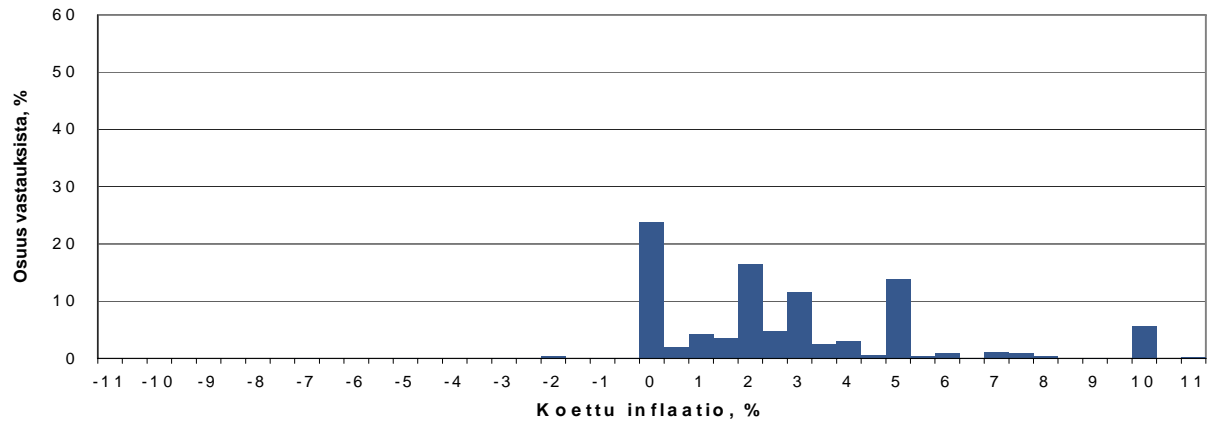
Lähde: Tilastokeskus.

Vastausten jakaumat

Joulukuu 2001

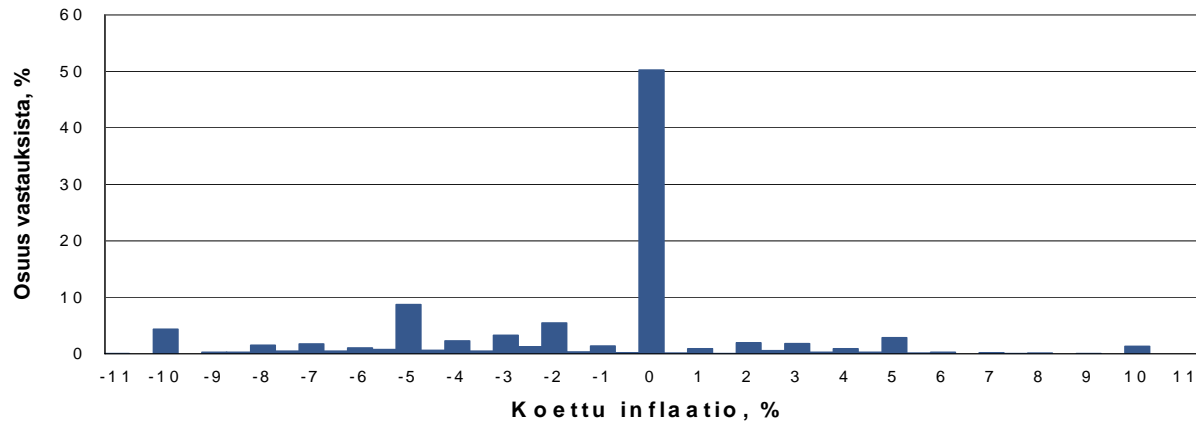

Tammikuu 2002

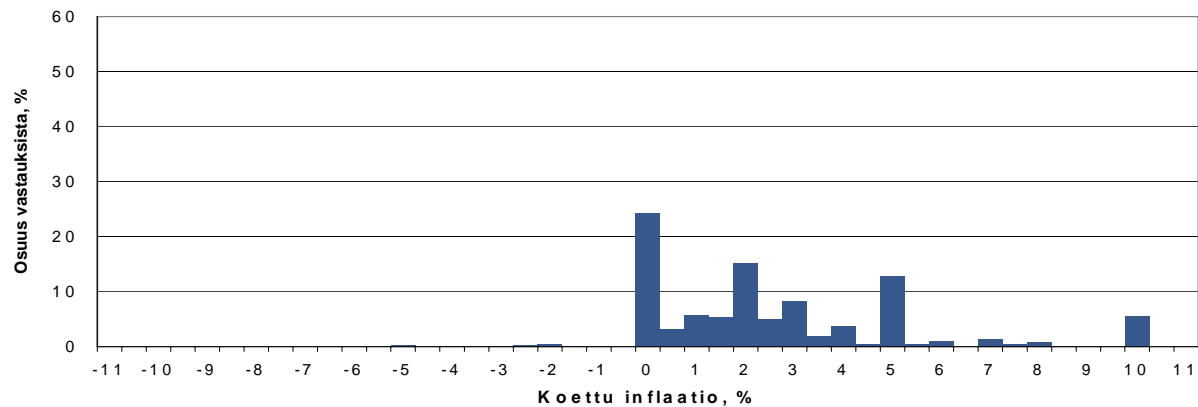

Esimerkkejä vastausten jakaumat

Tammikuu 1996

Tammikuu 2006

Miten inflaatiota mitataan?

Inflaatio = kuluttajahintaindeksin 12 kuukauden %-muutos

- ◆ Normaalisti Suomessa tarkoitetaan kansallista KHI:ta
- ◆ EU-maiden inflaatiota verrattaessa yhdenmukaistettu KHI eli YKHI
- ◆ Suomen kuluttajahintaindeksissä (KHI 2005=100) **492** eri tuotetta
- ◆ Jokaisesta tuoteryhmästä lukemattomia havaintoja
 - Yhteensä noin 50 000 havaintoa per kuukausi
- ◆ Kullekin tuotteelle oma painonsa, joka perustuu kulutustutkimuksen tietoihin
 - Korin sisältö ja painot kuvaavat keskimääräistä kansalaista
 - Eläkeläisen, opiskelijan, nuoren lapsiperheen, jne. painot?

Miten hintavakaus määritellään?

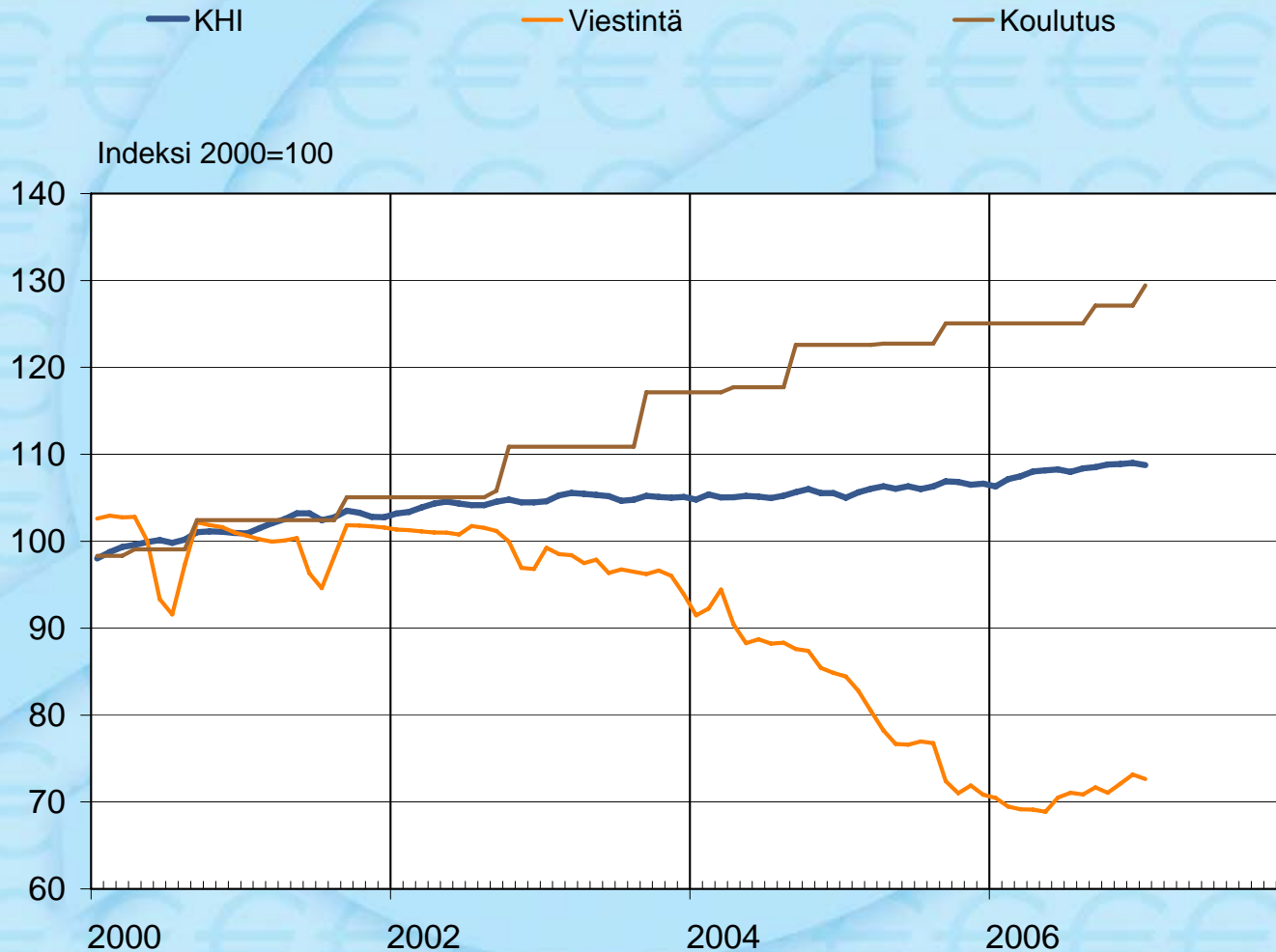
- ◆ **Euroalueella** kuluttajahintojen alle 2 % vuotuiseksi nousuksi keskipitkällä aikavälillä
- ◆ Sana ”nousuksi” rajaa muuttumattoman hintatason tai negatiivisen inflaation (deflaation) pois
- ◆ Koskee siis euroalueen sisäistä hintavakautta, eikä ota suoraan kantaa euron ulkoiseen arvoon (esim. euron hinta dollareina tai kruunuina)
- ◆ Hintavakaus ei sulje pois suhteellisten hintojen muutoksia: yksittäisten tuotteiden väliset hinnan muutokset voivat olla suuria.

Kuluttajahintaindeksin tuoteryhmittäiset painot

Nimike	2005 = 100	1995 = 100
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	13.3	15.8
Alkoholijuomat ja tupakka	5.2	6.2
Vaatetus ja jalkineet	5	4.6
Asuminen, lämpö ja valo	21.3	22.1
Huonekalut, kalusteet, kotitalouskoneet ja kodinhoito	5.5	4.7
Terveyden- ja sairaanhoito	4.8	4.2
Liikenne	14.6	13.6
Viestintä	3.5	2.2
Kulttuuri ja vapaa-aika	12	11.9
Koulutus	0.5	0.2
Hotellit, kahvilat ja ravintolat	6.9	6.5
Muut tavarat ja palvelut	7.3	8.2
Yhteensä	100	100

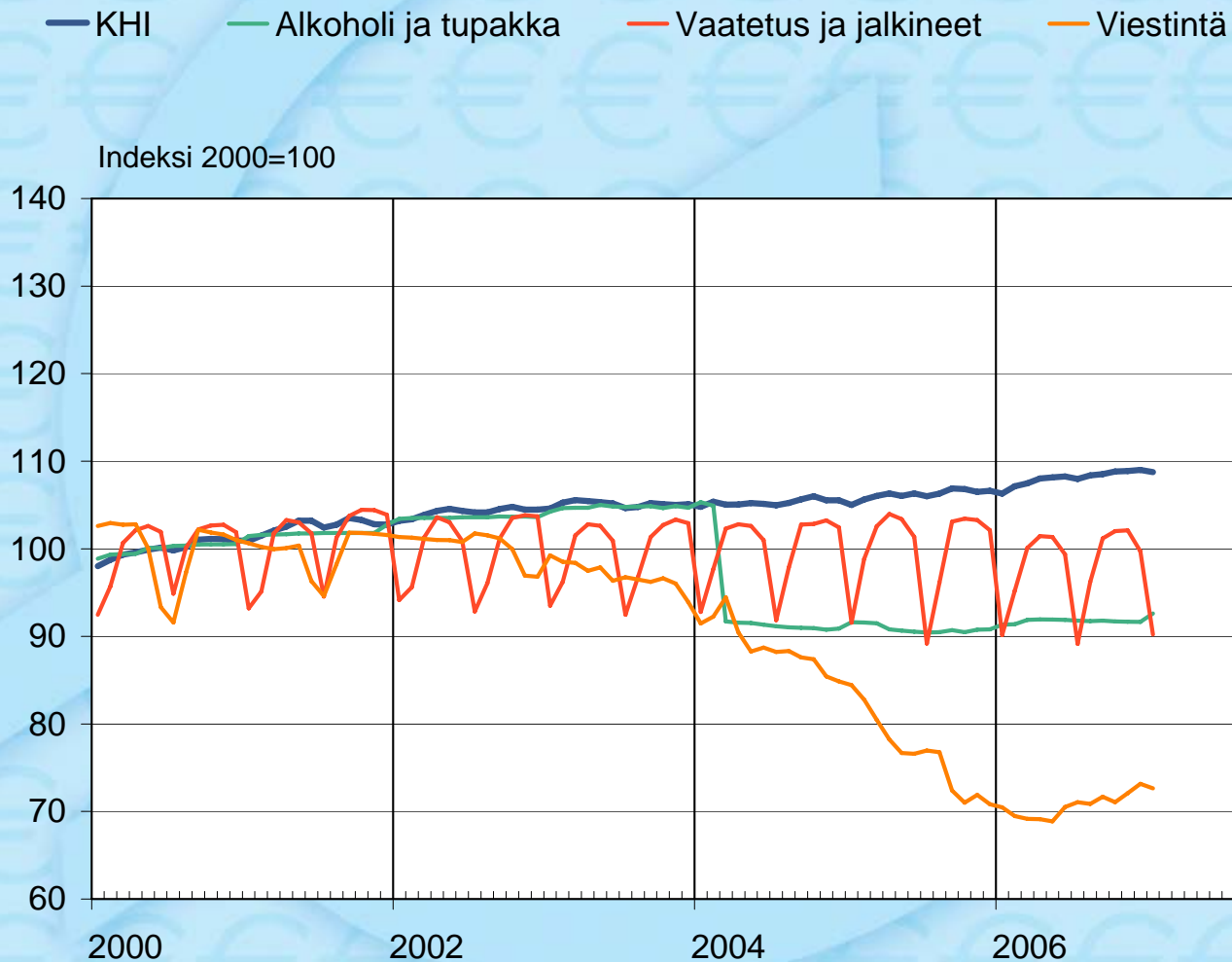
Lähde: Tilastokeskus.

Esimerkkejä pääryhmien hinnoista: äärilaidat

Lähde: Tilastokeskus .

Esimerkkejä pääryhmien hinnoista: hitaat

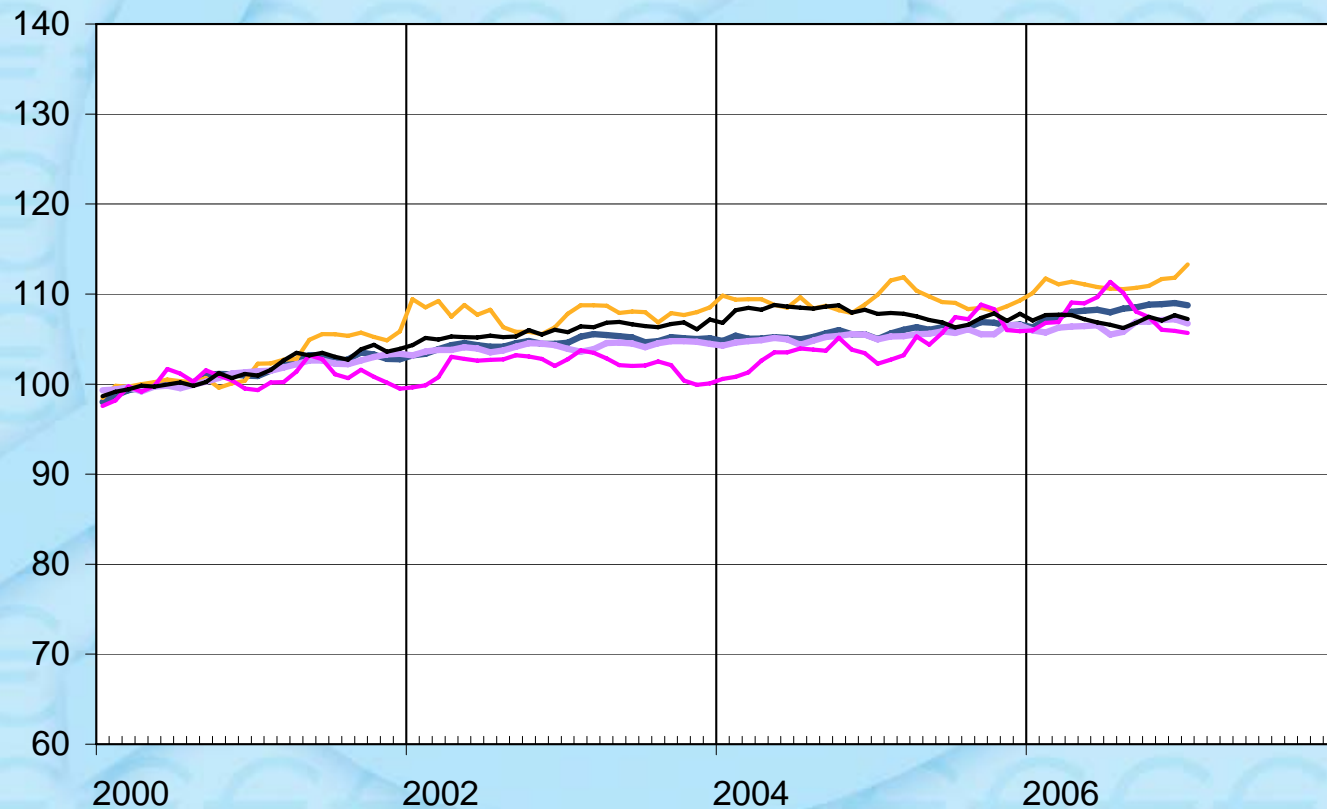

Lähde: Tilastokeskus .

Esimerkkejä pääryhmien hinnoista: keskimääräiset

- KHI
- Kalusteet ja kodinkoneet
- Kulttuuri ja vapaa-aika
- Elintarvikkeet pl. alkoholi
- Liikenne

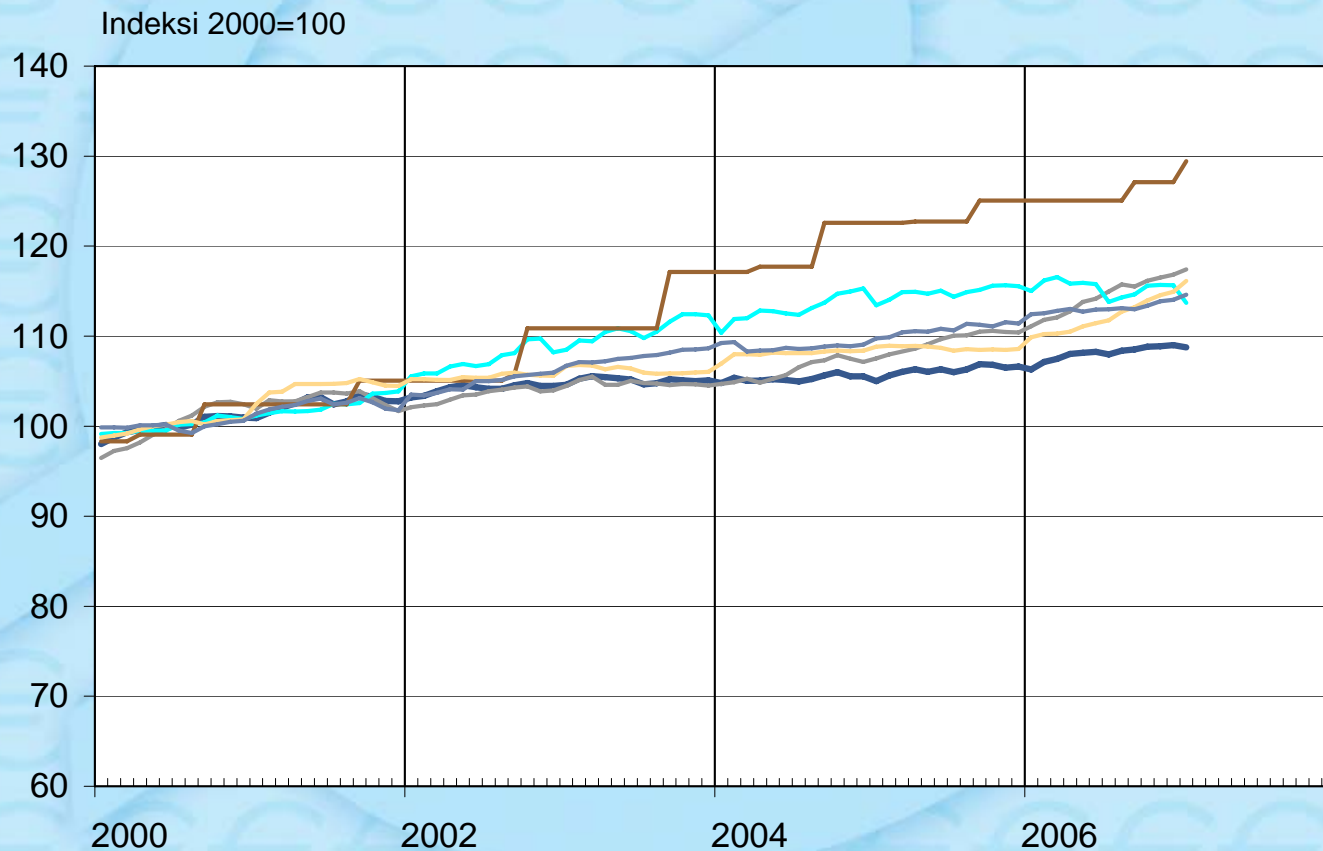
Indeksi 2000=100

Lähde: Tilastokeskus .

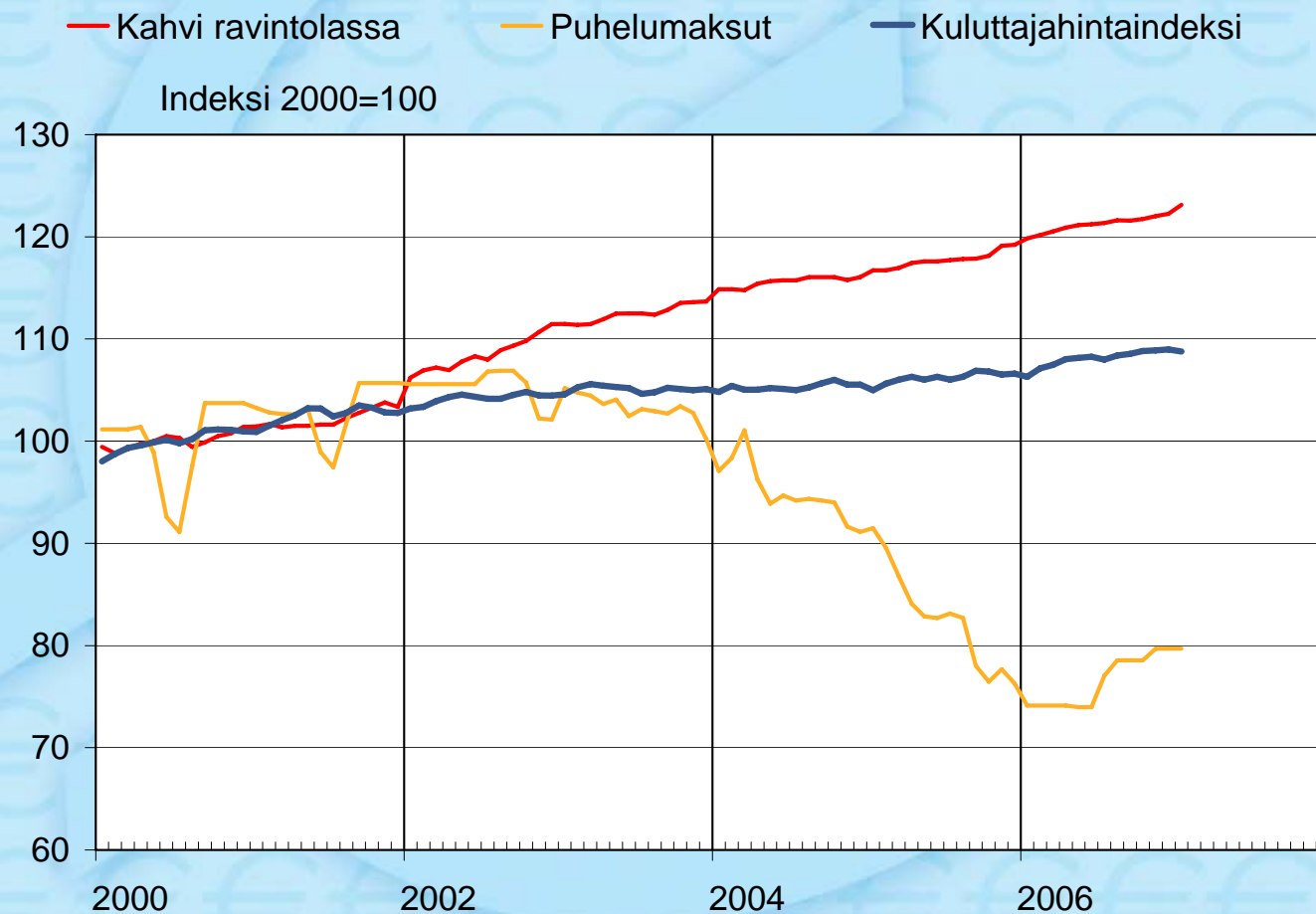
Esimerkkejä pääryhmien hinnoista: nopeat

- KHI
- Terveyden ja sairauden hoito
- Muut tavarat ja palvelut
- Asuminen
- Koulutus
- Hotellit ja ravintolat

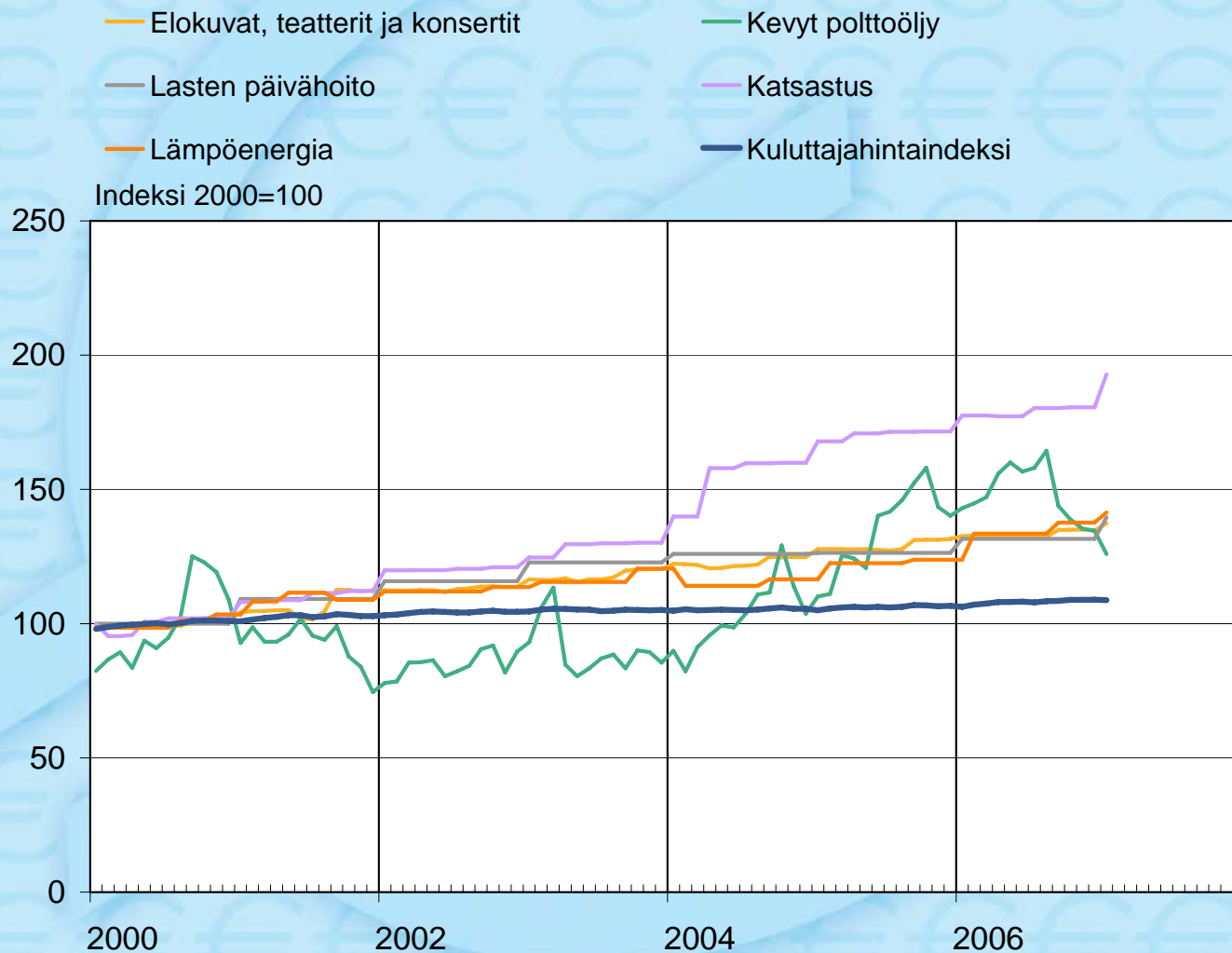
Lähde: Tilastokeskus .

Esimerkkejä yksittäisten tuotteiden hinnoista

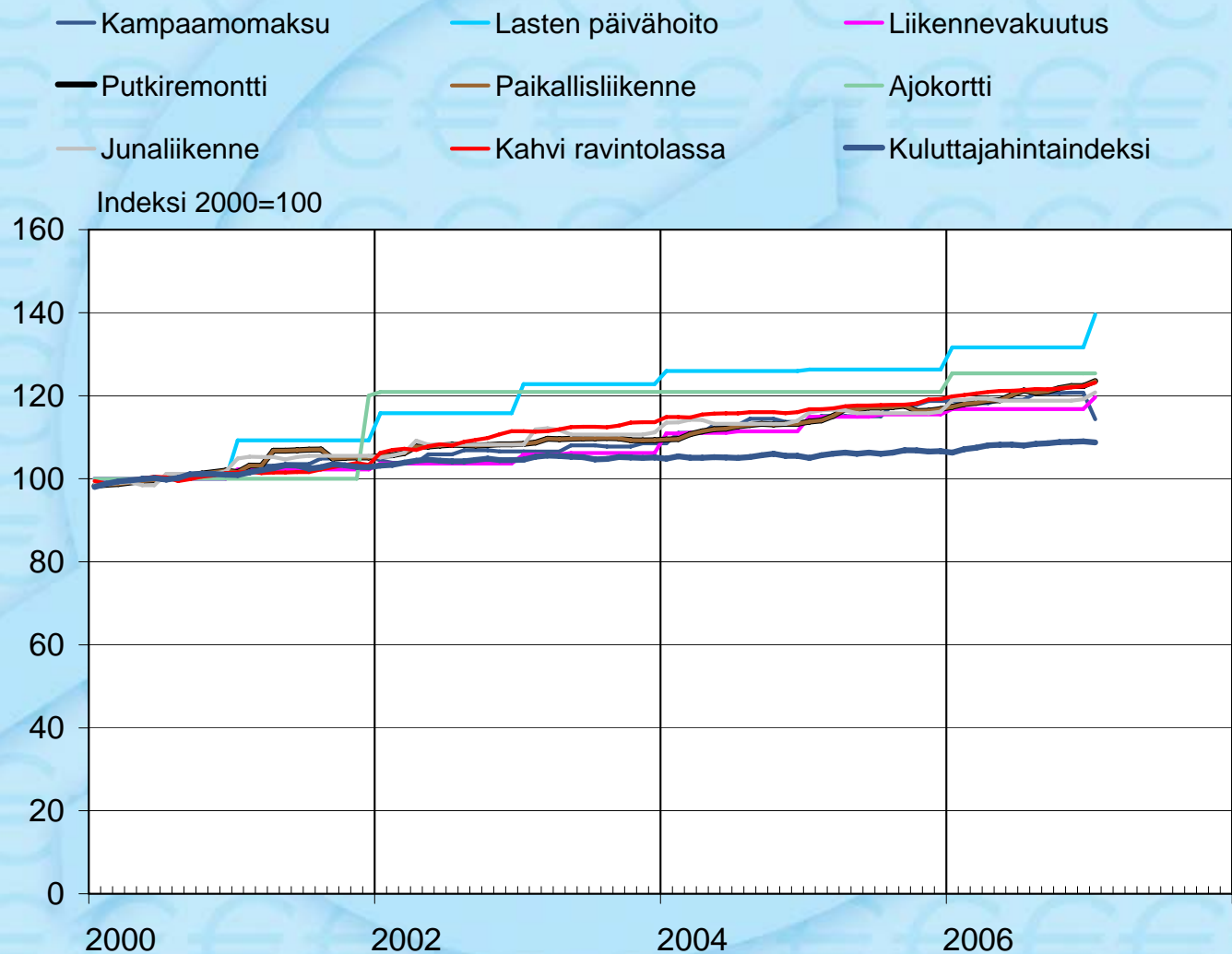
Lähde: Tilastokeskus, ketjutettu Suomen Pankissa.

Esimerkkejä yksittäisten tuotteiden hinnoista

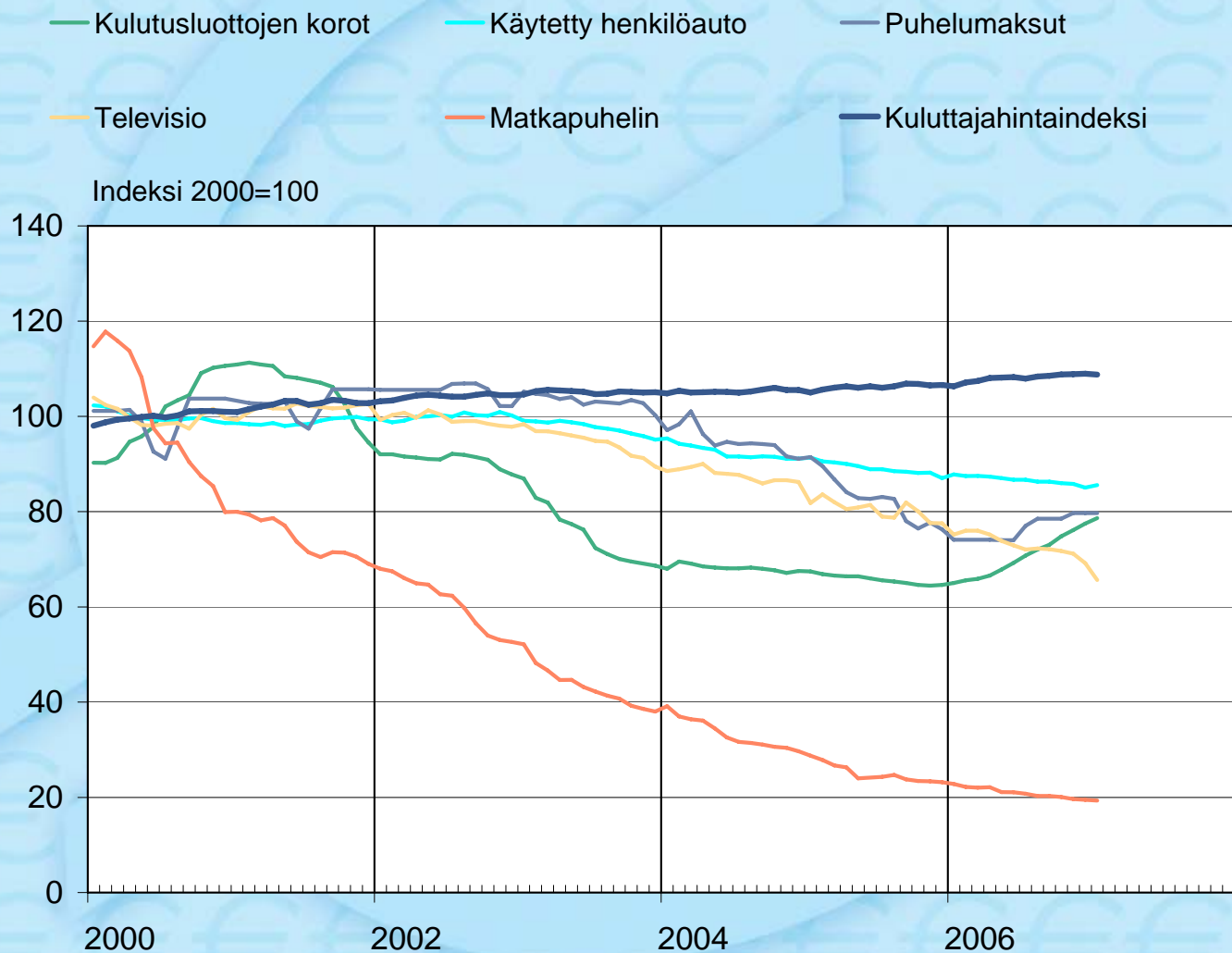
Lähde: Tilastokeskus, ketjutettu Suomen Pankissa.

Esimerkkejä yksittäisten tuotteiden hinnoista

Lähde: Tilastokeskus, ketjutettu Suomen Pankissa.

Esimerkkejä yksittäisten tuotteiden hinnoista

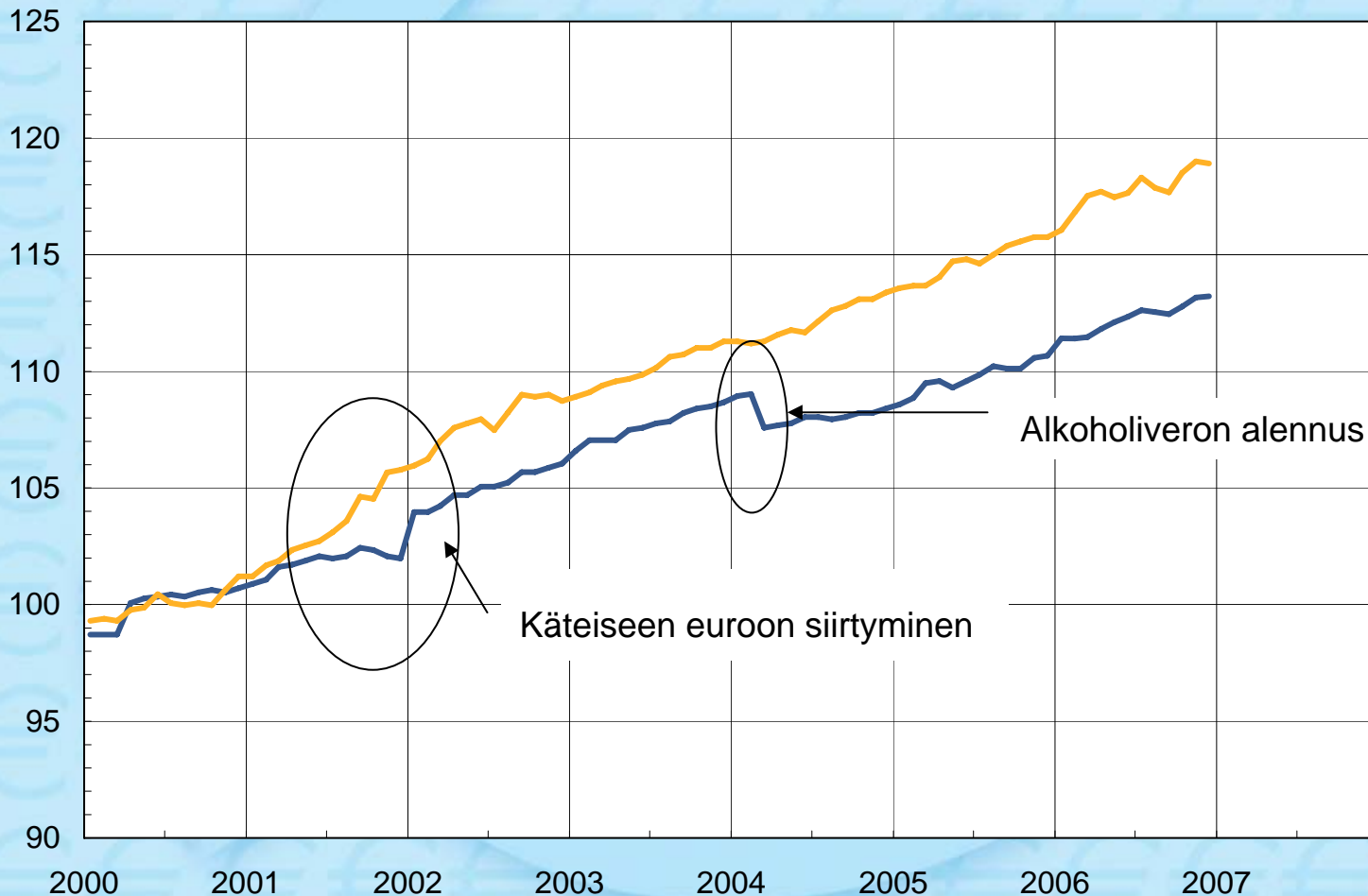
Lähde: Tilastokeskus, ketjutettu Suomen Pankissa.

Voidaanko ravintolapalveluiden hinnan noususta syyttää pelkästään euroa?

— Ravintola- ja kahvilapalvelut, Suomi

— Ravintola- ja kahvilapalvelut, Ruotsi

Indeksi 2000=100

Lähde: Eurostat

Kiitos mielenkiinnosta